

Чынгыз Айтматовдун 84. жылдыгын эскердик

Bugün bir dünya yazarı hemşerimiz, rahmetli Cengiz Aytmatov'ı anmak için onun ismini taşıyan bu parkta bir arada bulunuyoruz. Hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyorum. Yazarımızın doğumunun 84.yılına denk gelen bugün gün, ay, yıl olarak da 12 sayısından oluşuyor. 12 hayvanlık Eski Türk takvimine göre bugün yazarımızın 7 yaş *müçölüne* ulaştığı gün. Bu anma töreninin burada Türkiye'de, Cumhuriyetinin başkenti Ankara'da onun hızlı gelişmekte olan bir ilçesi Keçiörende ve onun ismini taşıyan bir parkta yapılmakta olduğunu ben çok anlamlı buluyorum. Çünkü Türk halkı onu Asıl Türk oğlu diye adlandıran, eserlerinin tümünü yayımlanır yayımlanmaz Türkçeye çeviren, unvanlar ve ödüller veren ve kendi oğlu kadar seven halk.

Aytmatov'un 70., 75. yıldönümleri Türkiye'de devlet çapında haftalık etkinlikler, sempozyumlar ile kutlanmıştı. Türkiye 80. yıldönümünü de kutlamaya hazırlanırken maalesef yazarımız o yıl vefat etmişti. Tam o yıl Türkiye Aytmatov'a Nobel Ödülünün verilmesi için etkin girişimlerde bulunuyordu, hatta bu girişimi yerine getirecek komisyon bile kurulmuştu. Bir yıl öncesinde, 2007'de de Türk Dünyası kültürünün gelişmesine sağladığı katkıdan dolayı Türkiye Devleti'nin en yüksek nişanına layık görülmüştü. Ankara'nın Keçiören ilçesi de Türk Dünyası tarafından çok iyi tanınıyor. Keçiören'e Ankara'daki Küçük Türk Dünyası lakabının atfedilmesi de boşuna değildir. Eski Belediye Başkanı Sayın Turgut Altınok zamanında da, şimdiki Başkan Sayın Mustafa Ak zamanında da Keçiören Belediyesi Türk Dünyasının birçok etkinliğine ev sahiplik yapmıştı, yapıyor da.

Cengiz Aytmatov adındaki parkın da Keçiören Belediyesi kapsamı alanından tahsis edilmiş olmasını da ben o yüzden anlamlı buluyorum. Aytmatov Parkına ev sahiplik yapma Ankara için de, Keçiören için de ayrıcalık ve şeref kaynağı olacağına inanıyorum. Çünkü dünyanın 156 diline çevrilmiş olan yazarımızın okuyucuları yolları Ankara'ya düşecekse onun adındaki parkı ziyaret etmek isterler. Türk okuyucusu da çok sevdiği yazarının parkında oturup, onun kitaplarını okumak, anıtına çiçek koymak ister. Kırgız gençleri burada evlenirlerse tıpkı Bişkek'teki Manas ayına veya Aytmatov'un ebedi mekanı Ata Beyit'e gitmiş gibi bu kutsal mekana gelip tazim ederler. Onun kahramanları gibi aşka, aileye, vatana, millete sadık olacaklarına söz verirler.

2013.yıl Aytmatov'un doğumunun 85.yıldönümü kutlanacak. Eserleri ve fikirleri ile evrenin edebiyat ve düşünce dünyasına zaten unutulmaz anıt dikmiş olan Aytmatov'un anısını kendi yaşadıkları şehirlerde yaşatmak isteyen sevenleri değişik şehirlerde parklara caddelere ismini koyuyorlar, anıtını dikiyorlar. Daha bir aydan az zaman önce alınan bilgilere göre Tataristan'ın Kazan şehrinin bir caddesine, Kazakistan'ın Astana şehrinin bir caddesine Aytmatov'un ismi verildiğinin, Rusya'nın Sankt-Petersburg şehrinde anıtı dikildiğinin haberini aldık. Bu yapılan etkinlikleri, biz hemşerileri, büyük ustanın dünya

edebiyatına, manevi kültürüne sağladığı büyük katkılarının geri dönüşümü, ona duyulan derin sevginin ve verilen değer belirtisi olarak görüyoruz.

Gerçekten de Aytmatov XX. yüzyılın en büyük yazarlarından biri olarak arkasında unutulmaz miras bıraktı. 80 yıllık ömründe bir yazar ve düşünür olarak O kendi yaşadığı dönemin karmaşık içeriğini kendi silahı ile kalemin gücü ile aydınlatmaya çalıştı ve üstesinden de gelebildi. Onun sanatı bir küçük Kırgız köyünün hayatını anlatan hikayelerinden başlayıp, evrenin meselelerine kadar büyüdü ve genişledi. İnsanlar onun eserlerinden kendilerini buldular, kendilerini heyecanlandıran, endişelendiren ve uyandıran insanlığın problemlerini gördüler ve sevdiler. Aytmatov her ne kadar çocukluk hayatında inanılmaz acılar, yoksulluk çekse de kalbini katılaştırmadı, kaderin ona çektirdiği zorlukların ve aşağılamaların bir kin ve nefret kaynağına dönüşmesine izin vermedi, tam tersine, Aytmatov kendi felsefesinin temeline “ne yapar da insan oğlu insan olur” çizgisini koydu. Kendinin yarattığı tüm insanlığı kucaklayan öğretisinde sevgiyi ve humanizmi ön sıraya yerleştirdi.

O yüzden dünyanın 150den aşkın halkı onu kendi dilinde okumak istedi, çevirdiler ve halkına bu sevgiyi tanıttılar, tattırdılar. “Aytmatov Dünya vatandaşı” lakabı böylece yaratıldı.

Bir Kırgız, bir Türk kökenli yazarın bu kadar büyüklüğe erişmiş olması hepimizi gururlandırıyor. Ona layık hemşeri, soydaş olmaya bizi davet ediyor. Önümüze kendi hayat mücadelesi, yüksek ahlaki değeri, düşünceleri ile Aytmatov tutunmamız gereken bir manevi örnek, öğretti bıraktı. Biz bu kutsal mirasa sahip çıkalım. Tıpkı bugünkü etkinlik gibi Onu aramızda da yaşatmaya devam edelim.

Değerli bugünkü anma töreninin katılımcıları, gençler, aramızda bulunan konuklarımız, Derneğimizin düzenlediği bu güzel etkinliğe iştirak ederek bizi güçlendirdiğiniz, onur verdiğiniz için kendimiz ve halkımız adına teşekkür ederiz. Ankara’daki Aytmatov Parkının yazarın adına ve şanına yakışır duruma getirilmesi için hep beraber harekete geçelim. Tıpkı onun ilk öğretmeni Düşen’in diktiği gibi fidanlar dikelim, çiçeklerle süsleyelim. İnşallah, Onun doğumunun 85. yıldönümünü farklı ortamda, farklı heyecanlar içinde kutlayacağımızı temenni edelim.

Sözlü ve Yazılı Anlatım Dersi Kaynakları

Abduldayev E. (1998). *Azırkı kırgız tili*. Bişkek:İlim.

Akdemir R. (2000). *Baldar angemeleri*. (Türkçeden Kırgızcaya çev. Cumakunova, G. , Rahat Razak). Ankara: Diyanet İşl. Başk. Yay. 1- 112s.

Asanaliev Ü. (1964). *Lobnor tilinin grammatikalık kıskaçça oçerki*, Frunze,

Azırkı kırgız adabiy tili. (2009). Bişkek: KMUIA. -928 b.

Bartold V.V.(1963). *Kirgizi. Soçineniya*. T.2, Çast I., s.509-510. Moskva.

Baskakov N.A. (1960). *Tyurkskiye yazıki*. Moskva.

Batmanov İ.A. (1947). *Kratkoye vvedeniye v izuçeniye kirgizskogo yazıka*. Frunze.

Batmanov İ.A. (1963). *Sovremenniy kirgizskiy yazık*. Frunze.

Cumakunova G. (2002).“Kırgız Türkçesi”. *Türkler Ansiklopedisi*. Ankara:Yeni Türkiye Yay. Cilt 19, s.596-606.

- Cumakunova, G. (2005). *Türkçe-Kırgızca Sözlük*. Bişkek: Manas Üniversitesi Yayınları.-1000s.
- Karasayev H.K. (1983), Orfografyalık sözdük. Frunze:KSE
- Keleşektin Eeleri. Añgemeler, Comoktor*. Frunze: Mektep Basması, 1976.
- Kırgız adabiy tilinin grammatikası*. (1980). Frunze: İlim.
- Köseoğlu E. (2001). *Tonton Ene*. (Türkçeden Kırgızcaya çev. Cumakunova, G.) Ankara: Diyanet İşl. Başk. Yay. 1-88.
- Köseoğlu E. (2003). *Veli Aba*. (Türkçeden Kırgızcaya çev. Cumakunova, G.) Ankara: Diyanet İşl. Başk. Yay.1-136.
- Malov S.E. (1952). *Yeniseyskaya pismennost tyurkov: Teksti i perevodı*. M.-L.
- Oruzbayeva B.O., (1997). “Kırgızskiy yazık”. *Yazıkı Mira: Tyurkskiye yazıkı*. Bişkek, s.286-289.
- Tınistanov K. (1998). *Kırgız tili*. C.I-II, İstanbul.
- Tenişev E.R. (1997). *Drevniy kirgizskiy yazık*. Bişkek.
- Yazım Kılavuzu.(2012). Ankara:TDK Yay.
- Yunusaliyev B.M. (1971). *Kırgız diyalektologiyası*, Frunze.
- Yunusaliyev B.M. (1955).“Problema formirovaniya obşçenarodnogo kirgizskogo yazıkı”. *Voprosı yazıkoznaniya*, №2, s.30-41.